

U kotlarnici pesme

(Stevan Bradić, *U kotlarnici*, Adresa, Novi Sad, 2013)

Bradićeva zbirka pesama *U kotlarnici* u svojoj osnovi sažima i tematizuje odnose koji postoje između jezika i stvarnosti, a možda, preciznije kazano, između jezika i pesme. „Kotlarnica” iz naslova zbirke metaforički upućuje na mesto ključanja i vrenja, mesto topljenja i mešanja, mesto gde se sjedinjuju i jezik i pesma, i istorija i stvarnost, i fikcija. Istovremeno je to mesto njihovog nastajanja i nestajanja. Naime, iako postoji napetost, pa i međusobna isključivost, između ovih pojmova, ipak je neophodno da dođe do njihovog sudara i eksplozije (u kotlarnici), kako bismo uopšte imali mogućnost da ih tumačimo i prizovemo u našu empirijsku stvarnost.

Većita tema pesnika o odnosu između jezika (reči, slova, misli) i pesme u velikoj meri prisutna je i u ovoj zbirci pesama. Za pesnika jezik je ispunjenje čovekove težnje da bude bolji i uzvišeniji: „jezik u kome smo konačno / više / nego što to možemo biti”, ali je istovremeno i svestan da jezik nadilazi čovekovu percepciju i sposobnost potpunog razumevanja jezika: „fikcija pomera mesto / izricanja. / hoću da kažem: / baratamo oruđem koje ne prestaje / da nas iznenađuje”, („Nešto”, 13). Dakle, jezik ipak ima svoje zakonitosti i principe funkcionisanja koji nadilaze njegovu upotrebu u svakodnevnom govoru, kao što je to slučaj u reklamama, u pesmi „Kriška jabuke” čiji stihovi nam to potvrđuju: reklama / taj kompromitovani jezik / pesme / prodaje problem / za koji uvek već / imamo rešenje.” Banalizacijom i nesvrishodnom upotrebom jezika samo se još više udaljavamo od suštinske snage jezika i istinskog sjedinjavanja sa njegovim nedokučenim mogućnostima. Takva upotreba jezika može da dovede do potiranja temelja i nemogućnosti značenja: „nakon što smo raskopali temelje jezika / poreklo se zatvorilo / poput rampe / na

ulazu / u predgrađe teksta. / [...] stvarnost je međutim neponovljiva,
/ neponovljiva / i preterano prisutna" (VIII, 62).

Poreklo pesme je u jeziku, bez jezika pesma ne postoji, pa pesnik mora da je otkupi: „ovu sam pesmu kupio / od jezika, / opakog kapitaliste", („Računam", 34), jer „jezik je brži od mišljenja" (IX, 63). Pesnik samo gaji iluziju da je moguće i dovoljno poznavati jezik pesme, da bi pesma postala i postojala: „ponekad veruješ / da je za sreću dovoljno / znati jezik / na kome bi se pisale pesme, / ali pejzaž / koji se prostirao u pogledu / samo deluje / kao da poseduje neku tajnu / koju će ti neizostavno / poveriti", („Papir", 26). U ovoj zbirci čitamo sumnju pesnika u mogućnost da pesma uopšte nastane: „prva reč / kojom se otvara pesma / zapravo je odlaganje / onoga što nikada / ne započinje", (VI, 58). Kada pesma, ipak, nastane, ona, kao i jezik, poseduje sopstvene zakonitosti i autonomnost u odnosu na svog „tvorca" (pesnika): „konačno / raspored znakova na površini / neće prelomiti / stvarnost / niti će nas razrešiti od nemogućnosti / odluke. / forma nije eksperiment / nego ustrojstvo / dominacije", (IX, 63).

Na kraju, skupa uzev, iako nesumnjivo postoji ograničenost naše percepcije, poimanja sveta, neizvesnost postojanja pesme i iskonske upotrebe jezika, pesma mora, treba i može da nastane kao posledica susreta jezika i misli baš u kotlarnici. Dakle, ova metafora ne nosi sa sobom nužno negativno određenje, jer vatra poseduje prečišćujuće sposobnosti, pa može u novo ruho da zaodene i jezik i čovekovo mišljenje, koji tvore pesmu.